

บันทึก

เรื่อง คำวินิจฉัยเรื่องรื้อถอนข้อร้องเรียนนางหม่อม โอดสู กับพวก ร้องทุกข์ว่า

นายอำเภอและศึกษาธิการอำเภอกุมภวาปี ขยายโรงเรียนให้เอกชนโดยมิชอบ

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร) ได้ส่งเรื่องดังกล่าวข้างบนให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นโดยหนังสือที่ ๖๓๔๗/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖

กรณีปรากฏว่านางหม่อม โอดสู กับพวกร้องทุกข์ว่านายเต็ม สุวรรณโพธิ์ศรี นายอำเภอและนายสัทธา อินทรพานิช ศึกษาธิการอำเภอ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้ขยายโรงเรียนประชาบาลบ้านห้วยเก็งพร้อมด้วยที่ดิน ให้แก่เจ้าของโรงเรียนเอกชนเพื่อทำเป็นโรงเรียน แล้วจัดหาที่ดินปลูกสร้างโรงเรียนใหม่ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าเป็นการกระทำอันมิชอบ เพราะสถานที่ตั้งโรงเรียนใหม่ไม่เหมาะสม ทางราชการเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และนายอำเภอกับศึกษาธิการอำเภอได้กระทำไปโดยผลการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะที่ดินแปลงนั้นได้จดทะเบียนเป็นราชพัสดุของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ร้องจึงขอให้คณะกรรมการเรื่องรื้อถอนข้อร้องเรียนตั้งกรรมการทำการสอบสวน คณะกรรมการฯ ได้ขอให้กระทรวงศึกษาธิการชี้แจงและส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ประกอบการพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงได้ความว่านายอำเภอและศึกษาธิการอำเภอกุมภวาปีไม่ได้ขยายโรงเรียนและที่ดินให้แก่เจ้าของโรงเรียนเอกชนเพื่อทำเป็นโรงเรียนดังกล่าวในคำร้องทุกข์ เพียงแต่ได้แลกเปลี่ยนกันเท่านั้นคือ ฝ่ายเจ้าของโรงเรียนขอสร้างโรงเรียนประชาบาลให้ใหม่หลังหนึ่งโดยให้คณะกรรมการอำเภอเป็นผู้ออกแบบแปลนและหาที่ดินที่จะปลูกสร้างให้เพื่อแลกเปลี่ยนกับตัวอาคารโรงเรียนประชาบาลตำบลตูมใต้ ๖ (บ้านห้วยเก็ง) หลังเก่า พร้อมทั้งที่ดินที่ตั้งโรงเรียนด้วย ทางจังหวัดเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ราชการ จึงอนุญาตให้คณะกรรมการอำเภอทำการแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ได้ และกระทรวงศึกษาธิการก็เห็นว่าการแลกเปลี่ยนนี้ได้ประโยชน์แก่การศึกษาดีกว่าเดิม นับว่าจังหวัดและอำเภอปฏิบัติไปชอบด้วยเหตุผลแล้ว แต่ปรากฏว่าที่ดินส่วนหนึ่งที่ได้ทำการแลกเปลี่ยนกันนั้นได้มีทะเบียนเป็นพัสดุเคลื่อนที่ไม่ได้ของโรงเรียนที่อำเภอกุมภวาปีอยู่ และการที่อำเภอโอนแลกเปลี่ยนกับราษฎรเจ้าของโรงเรียนก็ทำโดยหนังสือสัญญาเท่านั้น คณะกรรมการเรื่องรื้อถอนข้อร้องเรียนได้พิจารณาแล้วมีคำวินิจฉัยว่าที่ดินซึ่งมีทะเบียนพัสดุเป็นของโรงเรียนเช่นนี้ต้องถือว่าเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ และสาธารณสมบัติของแผ่นดินชนิดนี้จะโอนให้แก่กันโดยหนังสือสัญญาดังกล่าวแล้วไม่ได้ ต้องโอนโดยอาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๑๓๐๔ และ ๑๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉะนั้นการโอนทรัพย์สินในเรื่องนี้จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายกองที่ ๑) ได้พิจารณาแล้ว ได้ความเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการว่า โรงเรียนประชาบาลนี้อำเภอเป็นผู้จัดตั้งขึ้น โดยใช้ที่ดินซึ่งเคยมีผู้ขอจับจองไว้ แต่ได้ทิ้งร้างอยู่ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งศึกษาธิการอำเภอได้ทำหนังสือซื้อจากราษฎรโดยจดทะเบียนที่อำเภอ คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าที่ดินซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามมาตรา ๑๓๐๔ อันจะโอนได้แต่อาศัยอำนาจบทกฎหมายเฉพาะนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเป็นทรัพย์สินเช่นที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๓๐๔ (๒) หรือ (๓) สำหรับสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ (๑) คือที่รกร้างว่างเปล่าๆ นั้นบุคคลก็อาจได้ไปตามกฎหมายที่ดิน ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๓๔ ฉะนั้นสำหรับที่ดินที่อำเภอเข้าครอบครองและซื้อมาเพื่อดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนประชาบาลตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา รายนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าหาใช่ที่ดินที่แผ่นดินจัดไว้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันอย่างใดไม่ หากแต่เป็นทรัพย์สินที่อำเภอจัดหามาเป็นทรัพย์สินของบุคคลในทางราชการทำนองเดียวกับที่ดินที่เอกชนแสวงหามาเพื่อจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ๆ เท่านั้น ฉะนั้นจึงมิใช่สาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งการโอนจะต้องอาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะ

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๔๙๗